

ne raskužuje, i da se može dobiti mlijeko bakteriološke kvalitete i u loše izgrađenim stajama ako se pravilno postupuje kod proizvodnje i rukovanja mlijekom.

Iz prednjeg je uočljivo, da se plaćanjem mlijeka po kvaliteti najsigurnije i najbrže može poboljšati bakteriološka kvaliteta mlijeka. Sam proizvođač je zainteresiran da poboljša kvalitetu mlijeka, pa će poduzeti sve što je potrebno, da to postigne.

Kontrola kvalitete treba da se pravilno provede, kako bi dala stvarne rezultate, a proizvođač stekao povjerenje. I kod nas je potrebno da se postepeno prijede na plaćanje mlijeka po bakteriološkoj kvaliteti, jer o njoj u prvom redu zavisi kvaliteta konzumnog mlijeka i mliječnih proizvoda. Ovakav način plaćanja lakše mogu provesti mljekare, koje otkupljuju mlijeko općedruštvenog sektora.

Dr ing. Ivan Jeličić, Zagreb

Zadružni stočar. poslovni savez NRH

PROIZVODNJA MLIJEKA U GOD. 1959. UVEZENIH KRAVA*

Neposredno poslije rata uvezen je preko UNRA-e veći broj rasplodnih goveda crnošare pasmine. Taj je materijal više-manje iz uzgoja nestao te se još svega par komada i njihovih križanaca zadržao na nekim dobrima. Materijal je pretežno nestao iz uzgoja zbog zaraznog pobačaja banga, tj. pretežno je priklan.

God. 1955. počinju se uvoziti mliječne pasmine goveda, i to u prvom redu ono crnošareno iz skupine nizinskih goveda. Uvezeni rasplodni materijal dobivaju poljoprivredna dobra Hrvatske. God. 1956., počinje uvoz i crvenošarog goveda. Tako se te dvije mliječne pasmine iz skupine nizinskog goveda sve više uvoze iz Holandije i Zap. Njemačke, te se uvezeni rasplodni materijal razmnožava na našim društvenim gospodarstvima.

Uvezeni rasplodni materijal i onaj, koji je proizveden na poljoprivrednim dobrima, stoji pod individualnom kontrolom proizvodnje. Kako se kretala prosječna proizvodnja na pojedinim poljoprivrednim dobrima zadnjih godina, iznosimo u tabelarnom pregledu.

Prema podacima proizvodnja mlijeka od crnošarog goveda iz godine u godinu varira. To naročito vrijedi za neka poljoprivredna dobra. Razlozi su različiti. Svake godine ulazile su u proizvodnju prvotelke, kojih je proizvodnja znatno niža. Stada crnošarog goveda su mlada, te proizvodnja u pojedinoj godini u najviše slučajeva potječe od prvih i drugih laktacija. Osim toga uvezene životinje proživljavaju proces akomodacije na nove uvjete života, načina ishrane i sl., a sve to se očituje i u proizvodnji.

God. 1959. bilo je pod kontrolom proizvodnje ukupno 8 stada crnošarog goveda, a kontrolom je obuhvaćeno ukupno 2640 rasplodnih krava. Prosječna proizvodnja mlijeka iznosila je 3576 kg prosječno u 295 muznih dana.

Najviše mlijeka proizvelo je u ovoj godini stado crnošarog goveda s poljoprivrednog dobra »Žitnjak« kod Zagreba. Prosječna proizvodnja od 177

krava, koje su bile cijelu godinu pod kontrolom, iznosila je 4522 kg mlijeka, prosječno u 290 muznih dana. Na drugo mjesto dolazi poljoprivredno dobro »Božjakovina« s prosječnom proizvodnjom od 4208 kg mlijeka. Dobru proizvodnju pokazuje i poljoprivredno dobro Vinkovci s prosječnom proizvodnjom od 4194 kg mlijeka.

Na istom dobru nalazi se i jedno manje stado križanaca frizijaca \times domaći simentalac (F \times S), koje je god. 1959. proizvelo 4100 kg mlijeka.

Proizvodnja mlijeka krava nizinskih goveda crnošare pasmine (frizijaca) u zadnjim godinama

Red. broj	Polj. dobro	Broj krava pod kontrolom		Prosje. muz. dana	prosječna mliječnost kg				
		ukup.	cijelu god.		1959	1958	1957	1956	1955
1.	PIK »Belje«								
	Grabovac	60	60	317	3611	3929	4022	4543	4959
	Mitrovac	291	291	303	4088	—	—	—	—
	Širine	179	178	293	3410	3206	—	—	—
	Mirkovac	72	71	365	3258	3193	3717	3250	3175
	Zel. Polje	234	230	—	3244	—	—	—	—
	Čeminac	55	31	340	3051	—	—	—	—
	Branjin Vrh	250	246	331	2982	—	—	—	—
	Jagodnjak	322	304	291	2726	—	—	—	—
	Ukup. prosjek »Belje«	1463	1341	314	3288	3258	3433	3747	3700
2.	Žitnjak	206	177	290	4522	4784	4165	—	—
3.	Božjakovina	124	124	254	4208	4524	—	—	—
4.	Vinkovci	153	141	309	4194	4726	3900	4185	4549
	Vink. (F \times S)	64	41	294	4100	2870	4031	4240	—
5.	Vinkovci-šk.	291	291	—	3724	4240	—	—	—
6.	Vukovar	260	248	276	3715	4039	3640	—	—
7.	Jelas Polje	131	114	293	3480	3362	3775	2698	3112
8.	Novi Dvori	163	163	—	3353	—	—	—	—
	Ukupno (prosjeck)	2855	2640	295	3576	3721	3557	3418	3565

Kako se stalno nabavljaju rasplodne junice crnošarog goveda u inozemstvu, ne može se na temelju prvih podataka o proizvodnji smatrati da je postignuta maksimalna proizvodnja. Svake godine dolaze mlada grla u proizvodnju koja se moraju akomodirati novom načinu držanja i hranjenja, a to se svakako očituje i u proizvodnji mlijeka. Proces akomodacije treba prebroditi, a potom će uvezeno govedo proizvesti i znatno više mlijeka, jer za to ima i odgovarajuću osnovu.

Da dobijemo uvid u zastupljenost krava crnošarog goveda po grupama proizvodnje, iznosimo podatke za pojedina stada poljoprivrednih dobara Hrvatske.

Muzare po grupama proizvodnje mlijeka na poljoprivrednim dobrima god. 1959.

Red. broj	Polj. dobro	Ukupno krava	do 2000 kg	2001 do 3000 kg	3001 do 4000 kg	4001 do 5000 kg	5001 do 6000 kg	6001 i više kg
1.	PIK »Belje«							
	Mitrovac	291	20	29	66	135	28	13
	Grabovec	60	—	11	39	10	—	—
	Širine	178	9	56	65	44	4	—
	Zeleno Polje	230	10	46	104	60	11	1
	Čeminac	31	15	14	2	—	—	—
	Jagodnjak	304	39	164	91	10	—	—
	Branjin Vrh	346	14	110	112	9	—	1
	Ukupno »Belje«	1340	107	430	477	268	43	15
2.	Žitnjak	177	—	21	42	53	43	18
3.	Božjakovina	124	13	9	22	40	32	8
4.	Vinkovci	141	5	14	38	56	16	16
5.	Vinkov. (F×S)	41	2	6	12	12	6	3
6.	Vukovar	248	3	47	135	49	11	3
7.	Jelas Polje	114	5	29	45	30	4	1
	Ukupno:	2185	135	556	771	508	155	60
	u %	100	6	25	35	23	8	3

Prednji podaci pokazuju da u stadima crnošarog goveda na poljoprivrednim dobrima Hrvatske ima 34% krava kojih je proizvodnja preko 4000 kg mlijeka. Od toga je 3% krava, kojih proizvodnja prelazi preko 6000 kg mlijeka na godinu. Najbrojnije su zastupljene krave kojih se proizvodnja kreće od 3000 do 4000 kg mlijeka, a takve su zastupljene u stadima sa 35%.

U pojedinim stadima crnošarog goveda odlikuje se naročito velikom proizvodnjom stanoviti broj krava. Tako se iznose od nekih stada crnošarog goveda najbolje muzare u god. 1959.:

na polj. dobru Žitnjak krava Astra mb. 207 proizvela 7713 kg mlijeka
na polj. dobru Vinkovci krava Aroma mb. 46 proizvela 7472 kg mlijeka
na polj. dobru Božjakovina Marijka mb. 1 proizvela 7382 kg mlijeka
na polj. dobru Vinkovci F × S Ljubica mb. 72 proizvela 7131 kg mlijeka
na polj. dobru PIK »Belje« (Mitrovac) Karmen mb. 254 7026 kg mlijeka
na polj. dobru Vukovar krava – mb. 89 proizvela 6721 kg mlijeka
na polj. dobru PIK »Belje« (Zel. Polje) Barta mb. 30 6413 kg mlijeka
na polj. dobru Jelas-Polje krava Lasta mb. 18 proizvela 6018 kg mlijeka

Proizvodnja mlijeka crvenošarog nizinskog goveda (Rotbunt)

Na poljoprivrednim dobrima Hrvatske nalazi se i 6 stada crvenošarog nizinskog goveda. Ovo govedo mliječne pasmine odlikuje se i vrlo dobrom proizvodnjom mesa, što je svakako vrlo važno u ekonomici govedarske proizvodnje. Stada crvenošarog goveda su vrlo mlada stada s prvim i drugim laktacijama, te im je prosječna proizvodnja slijedeća:

Red. broj	Polj. dobro	Broj krava pod kontrolom		Prosjek muznih dana	prosječna mliječnost kg		
		ukupno	cijelu god.		1959	1958	1957
1.	Žitnjak	18	4	315	7762	5951	5550
2.	Novigrad na/D	13	13	—	4352	—	—
3.	Đakovo	6	3	323	4146	4142	2849
4.	Topolovac	130	57	—	3150	—	—
5.	Erdut	180	180	—	3018	—	—
6.	Križevci	20	20	256	2402	—	—
Ukupno (prosj.)		367	277	272	3144	5293	4568

Naročito visokom proizvodnjom odlikuju se 4 krave na poljoprivrednom dobru Žitnjak kod Zagreba, kojih prosječna proizvodnja u god. 1959. iznosi 7762 kg mlijeka. Krave su nabavljene kao junice iz Zap. Njemačke, a potječu iz vrlo dobrih gojidbi u Zap. Njemačkoj.

Na čelu rang-liste najboljih muzara na poljoprivrednim dobrima Hrvatske stoji krava crvenošare pasmine imenom *Ilza* s poljoprivrednog dobra Žitnjak. *Ilza* je proizvela u god. 1959. u 329 muznih dana 8945 kg mlijeka. Godinu dana ranije tj. 1958. na rang-listi bila je krava iste crvenošare pasmine sa istog poljoprivrednog dobra imenom *Pilka* davši 10041 kg mlijeka. U god. 1959. krava *Pilka* proizvela je 8470 kg mlijeka, što govori da je *Pilka* faktično prvorazredna muzara.

OSNUTAK JUGOSLAVENSKOG DRUŠTVA ZA PROUČAVANJE I UNAPREĐENJE MLJEKARSTVA

26. IX o. g. osnovano je u Beogradu Jugoslavensko društvo za proučavanje i unapređenje mljekarstva.

* Izvod iz članka »Uvoz rasplodnih goveda za potrebe Hrvatske u 1959. s osvrtom na stanje proizvodnje ranije uvezenog rasplodnog materijala« - Stočarstvo br. 9-10/60.